

Ngày nhận bài: 06/01/2026; Ngày thẩm định: 03/3/2026; Ngày duyệt đăng: 15/3/2026.

NÂNG CAO TRÁCH NHIỆM CỦA BAN QUẢN LÝ, CHỦ RỪNG TRONG CÔNG TÁC PHÒNG CHÁY VÀ CHỮA CHÁY RỪNG TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH QUẢNG TRỊ

Trung tá, ThS NGUYỄN MẠNH HÀ

Phó Giám đốc Trung tâm Giáo dục nghề nghiệp, đào tạo lái xe, ngoại ngữ, tin học, Trường Đại học PCCC

*Tác giả liên hệ: Nguyễn Mạnh Hà (Email: manhha225@gmail.com)

Tóm tắt: Trên cơ sở nghiên cứu, đánh giá tình hình cháy, nổ, thực trạng công tác phòng cháy, chữa cháy rừng, bài viết tập trung phân tích những nguyên nhân và đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao trách nhiệm của các Ban Quản lý, chủ rừng trong công tác phòng cháy, chữa cháy (PCCC) trên địa bàn tỉnh Quảng Trị.

Từ khóa: rừng, nguyên nhân, giải pháp, PCCC, Ban Quản lý, chủ rừng.

Abstract: Based on examination and assessment of forest fire situations and the implementation of forest fire prevention and suppression, this article focuses on analyzing the causes and proposing some strategic solutions to enhance the accountability of forest management boards and owners in forest fire prevention and suppression in Quang Tri province.

Keywords: forest, causes, solutions, fire prevention and suppression, management board, forest owner.

1. Đặt vấn đề

Quảng Trị là tỉnh thuộc khu vực Bắc Trung Bộ, phía Đông giáp biển với chiều dài bờ biển khoảng 192km, phía Tây giáp nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào với đường biên giới dài khoảng 409,98km. Tỉnh có tổng diện tích tự nhiên khoảng 12.700km², dân số trên 1,86 triệu người. Quảng Trị là địa phương có diện tích rừng lớn; đến năm 2025, tổng diện tích rừng ước đạt 780.633ha, trong đó có 596.230ha rừng tự nhiên và 184.402ha rừng trồng. Tài nguyên rừng phong phú, phân bố chủ yếu dọc dãy Trường Sơn, với nhiều khu vực có hệ sinh thái rừng đa dạng như: các khu bảo tồn thiên nhiên Bắc Hướng Hóa, Đakrông và các vùng rừng trồng tập trung. Tuy nhiên, địa hình rừng núi trên địa bàn tỉnh phần lớn hiểm trở, phức tạp, diện tích quản lý rộng lớn, gây nhiều khó khăn cho công tác quản lý, bảo vệ và phòng cháy, chữa cháy rừng.

Trong những năm gần đây, tình hình cháy rừng trên địa bàn tỉnh diễn biến phức tạp. Theo thống kê của Phòng Cảnh sát PCCC&CNCH, trong 03 năm gần nhất đã xảy ra 18 vụ cháy rừng, gây thiệt hại gần 3 tỷ đồng và ảnh hưởng đến khoảng 52,5ha rừng tự nhiên và rừng trồng. Bên cạnh nguyên nhân do điều kiện nắng nóng kéo dài, vai trò và trách nhiệm của một số chủ rừng cũng như cơ quan quản lý nhà nước còn hạn chế; việc tổ chức các hoạt động phòng cháy tại chỗ và chữa cháy ban đầu chưa đạt hiệu quả cao là một trong những nguyên nhân cơ bản làm gia tăng mức độ thiệt hại do cháy rừng gây ra.

2. Thực trạng công tác quản lý và trách nhiệm của Ban Quản lý, chủ rừng trong công tác phòng cháy và chữa cháy rừng trên địa bàn tỉnh Quảng Trị

a) Công tác xây dựng, ban hành và tổ chức thực hiện các quy định về phòng cháy, chữa cháy rừng trong phạm vi rừng được giao quản lý

Qua khảo sát, đánh giá cho thấy đa số các chủ rừng là Ban Quản lý rừng và các tổ chức kinh tế được nhà nước giao đất, giao rừng đã thực hiện tương đối tốt trách nhiệm tổ chức triển khai các quy định của pháp luật về phòng cháy, chữa cháy rừng. Trong 09 đơn vị chủ rừng trên địa bàn toàn tỉnh được khảo sát, phần lớn lãnh đạo các đơn vị đều quan tâm, chỉ đạo sát sao công tác PCCC rừng; đã xây dựng, ban hành nội quy, quy chế, quy trình PCCC rừng phù hợp với đặc điểm, điều kiện từng khu vực rừng quản lý; tổ chức phổ biến, quán triệt và yêu cầu cán bộ, người lao động, lực lượng bảo vệ rừng thực hiện nghiêm túc. Bên cạnh đó, các đơn vị đã chủ động duy trì và bảo đảm các điều kiện an toàn về PCCC rừng theo quy định, như: phân công trách nhiệm cụ thể cho từng bộ phận, cá nhân; tổ chức lực lượng PCCC rừng tại chỗ; thực hiện công tác tuần tra, kiểm soát lửa trong rừng và ven rừng vào thời kỳ cao điểm nguy cơ cháy rừng; xây dựng và cập nhật phương án PCCC rừng theo từng cấp dự báo cháy; lồng ghép nội dung PCCC rừng vào kế hoạch quản lý, bảo vệ rừng hàng năm. Qua đó, công tác phòng ngừa cháy rừng tại nhiều khu vực đã có chuyển biến tích cực, góp phần hạn chế số vụ cháy và mức độ thiệt hại xảy ra.

b) Công tác xây dựng và tổ chức thực hiện phương án, kế hoạch phòng cháy và chữa cháy đối với khu vực rừng mình quản lý

Qua khảo sát thực tế hồ sơ quản lý về phòng cháy, chữa cháy rừng của 09 đơn vị chủ rừng trên địa bàn tỉnh Quảng Trị cho thấy, có 06/09 đơn vị chiếm tỷ lệ 66,7% đã xây dựng phương án chữa cháy rừng. Đối với các chủ rừng là hộ gia đình và cá nhân được nhà nước giao đất, giao rừng, qua khảo sát 100 chủ rừng cho thấy chỉ có 15 chủ rừng đã xây dựng phương án chữa cháy rừng, chiếm tỷ lệ 15% trên tổng số phương án theo quy định phải xây dựng. Phần lớn các hộ gia đình, cá nhân còn thiếu hiểu biết đầy đủ về trách nhiệm lập phương án PCCC rừng, chưa được hướng dẫn cụ thể hoặc chưa chủ động thực hiện, dẫn đến khoảng trống lớn trong công tác phòng ngừa và sẵn sàng ứng phó khi xảy ra cháy rừng.

c) Công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật, kiến thức PCCC rừng; thành lập và duy trì hoạt động của Tổ, Đội PCCC rừng

Trong những năm qua, Ban Quản lý, các chủ rừng và các tổ chức kinh tế được nhà nước giao đất, giao rừng đã quan tâm tổ chức tốt công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật về bảo vệ rừng và phòng cháy, chữa cháy rừng; đồng thời thường xuyên tổ chức các lớp huấn luyện, bồi dưỡng nghiệp vụ PCCC rừng hàng năm cho lực lượng tại chỗ. Qua công tác tuyên truyền, nhận thức và ý thức chấp hành các quy định của pháp luật về PCCC rừng của cán bộ, người lao động và người dân sinh sống, sản xuất trong và ven rừng từng bước được nâng lên; nhiều chủ rừng đã chủ động xây dựng phương án PCCC rừng, thành lập lực lượng xung kích, chuẩn bị một số trang thiết bị, phương tiện phục vụ chữa cháy ban đầu.

c) Công tác kiểm tra an toàn phòng cháy, chữa cháy rừng và xử lý các hành vi vi phạm quy định về phòng cháy chữa cháy rừng

Công tác kiểm tra an toàn PCCC rừng luôn được các chủ rừng quan tâm và xác định là một trong những nội dung trọng tâm trong công tác quản lý, bảo vệ rừng. Các đơn vị chủ rừng đã chủ động tổ chức duy trì hoạt động tự kiểm tra an toàn PCCC rừng theo quy định; thường xuyên đôn đốc cán bộ, công nhân viên và lực lượng bảo vệ rừng chấp hành nghiêm các nội quy, quy định về PCCC rừng trong quá trình thực hiện nhiệm vụ. Thông qua công tác tự kiểm tra, các chủ rừng đã kịp thời phát hiện, nhắc nhở và chấn chỉnh các hành vi có nguy cơ gây mất an toàn về cháy rừng; từng bước nâng cao ý thức trách nhiệm của lực lượng tại chỗ trong việc tuân thủ các quy định về sử dụng lửa trong rừng và ven rừng, cũng như trong công tác quản lý nguồn lửa, nguồn nhiệt.

Bên cạnh đó, các chủ rừng đã phối hợp tương đối tốt với lực lượng Cảnh sát PCCC&CNCH và Kiểm lâm trong các đợt kiểm tra định kỳ và đột xuất; nghiêm túc tiếp thu các ý kiến hướng dẫn, kiến nghị của cơ quan chức năng và từng bước tổ chức triển khai các biện pháp khắc phục nhằm bảo đảm điều kiện an toàn về PCCC rừng theo thẩm quyền. Công tác xử lý, nhắc nhở các hành vi vi phạm quy định về PCCC rừng được thực hiện kịp thời, góp phần nâng cao hiệu quả phòng ngừa và hạn chế nguy cơ xảy ra cháy rừng trên địa bàn.

e) Công tác đầu tư, trang bị phương tiện, dụng cụ phòng cháy, chữa cháy rừng; bảo đảm kinh phí cho hoạt động phòng cháy chữa cháy rừng

Thực hiện quy định tại Khoản 1, Điều 50, Luật Phòng cháy và chữa cháy, các cơ quan, tổ chức, cá nhân là chủ rừng trên địa bàn tỉnh đã quan tâm triển khai công tác trang bị phương tiện, dụng cụ phục vụ phòng cháy và chữa cháy rừng trong phạm vi quản lý. Qua kết quả kiểm tra định kỳ tại 09/09 đơn vị chủ rừng cho thấy, tất cả các đơn vị đều đã thực hiện việc trang bị các phương tiện, dụng cụ PCCC rừng cần thiết, bước đầu đáp ứng yêu cầu phục vụ công tác phòng ngừa và xử lý cháy rừng tại chỗ. Nhiều đơn vị chủ rừng đã chủ động đầu tư các phương tiện cơ bản như máy bơm chữa cháy, dụng cụ thủ công và một số phương tiện cơ giới phục vụ công tác mở đường băng cản lửa, tiếp cận hiện trường khi xảy ra cháy rừng. Cụ thể, có 08/09 chủ rừng đã được trang bị máy bơm chữa cháy; 04/09 chủ rừng có máy ủi phục vụ công tác PCCC và khắc phục hậu quả sau cháy rừng. Việc trang bị này đã góp phần nâng cao khả năng cơ động, xử lý ban đầu và hỗ trợ hiệu quả cho lực lượng tại chỗ trong quá trình thực hiện nhiệm vụ. Ngoài ra, các đơn vị chủ rừng đã quan tâm bố trí nguồn kinh phí nhất định cho hoạt động PCCC rừng, từng bước lồng ghép nội dung đầu tư trang thiết bị, phương tiện PCCC rừng vào kế hoạch quản lý, bảo vệ rừng hàng năm. Việc chủ động bảo đảm kinh phí đã tạo điều kiện thuận lợi cho công tác duy trì lực lượng, phương tiện và triển khai các biện pháp phòng ngừa cháy rừng theo quy định hiện hành của nhà nước.

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đã đạt được, công tác quản lý và trách nhiệm của các Ban Quản lý, chủ rừng trong công tác PCCC rừng trên địa bàn tỉnh Quảng Trị vẫn còn bộc lộ nhiều tồn tại, hạn chế. Những hạn chế này là một trong các nguyên nhân làm cho tình hình cháy rừng trên địa bàn vẫn còn xảy ra, gây ảnh hưởng đến phát triển kinh tế, xã hội và tình hình an ninh, trật tự của địa phương.

(1) Trong công tác tổ chức thực hiện các quy định, nội quy, điều kiện an toàn và biện pháp về PCCC rừng, nhiều chủ rừng vẫn còn lúng túng, thụ động, chủ yếu dựa vào sự hướng dẫn, hỗ trợ của lực

lượng Cảnh sát PCCC. Một số chủ rừng còn có biểu hiện lơ là, thiếu trách nhiệm, chưa nhận thức đầy đủ vai trò, trách nhiệm của mình trong công tác PCCC rừng, còn coi đây là nhiệm vụ của lực lượng Cảnh sát PCCC&CNCH. Do đó, việc đầu tư về nhân lực và kinh phí cho công tác này chưa được quan tâm đúng mức; việc tổ chức thực hiện các điều kiện an toàn về PCCC rừng tại nhiều khu vực còn mang tính hình thức, đối phó, chưa thực chất.

(2) Công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật, huấn luyện kiến thức và nghiệp vụ PCCC rừng còn nhiều hạn chế. Việc xây dựng kế hoạch tuyên truyền, huấn luyện của các chủ rừng phần lớn còn phụ thuộc vào cán bộ kiểm tra an toàn PCCC phụ trách cơ sở; nhiều kế hoạch phải do lực lượng kiểm tra PCCC trực tiếp xây dựng hoặc nhắc nhở, kiến nghị thông qua biên bản kiểm tra thì mới được triển khai, dẫn đến tiến độ tổ chức thực hiện chậm, thiếu tính chủ động. Hoạt động tuyên truyền về PCCC rừng chưa được duy trì thường xuyên, chưa được tổ chức sâu rộng đến các cơ quan, tổ chức hoạt động trong rừng, ven rừng và các hộ dân cư sinh sống trong rừng, ven rừng. Đặc biệt, đa số các chủ rừng là hộ gia đình, cá nhân chưa được tham gia tuyên truyền, huấn luyện đầy đủ về kiến thức pháp luật và nghiệp vụ PCCC rừng.

(3) Nguồn ngân sách bố trí cho công tác PCCC rừng chưa được quan tâm thỏa đáng. Qua rà soát cho thấy, 09/09 đơn vị chủ rừng và 100/100 chủ rừng là hộ gia đình, cá nhân chưa xây dựng dự trù kinh phí cho hoạt động PCCC rừng ngay từ đầu năm; việc sử dụng kinh phí cho công tác PCCC rừng vì vậy còn bị động, thiếu kế hoạch. Kinh phí chi trả, hỗ trợ cho lực lượng tham gia chữa cháy rừng còn hạn chế, chưa tương xứng với yêu cầu nhiệm vụ và tính chất nguy hiểm của công tác chữa cháy rừng.

Những tồn tại, hạn chế trong công tác PCCC rừng trên địa bàn tỉnh Quảng Trị chủ yếu xuất phát từ một số nguyên nhân. Nhận thức và trách nhiệm của một bộ phận Ban Quản lý, chủ rừng về công tác PCCC rừng chưa đầy đủ, còn tư tưởng trông chờ, ỷ lại vào lực lượng chuyên trách. Công tác chỉ đạo, tổ chức thực hiện tại cơ sở chưa chủ động, chưa sát với điều kiện thực tế của từng khu rừng. Công tác tuyên truyền, huấn

luyện kiến thức và nghiệp vụ PCCC rừng chưa thường xuyên, chưa bao phủ đầy đủ các nhóm đối tượng, nhất là chủ rừng là hộ gia đình, cá nhân; nguồn lực đầu tư cho công tác PCCC rừng còn hạn chế, việc bố trí kinh phí chưa được quan tâm đúng mức. Điều kiện địa hình phức tạp và tác động của thời tiết cực đoan, nắng nóng kéo dài làm gia tăng nguy cơ cháy rừng và gây khó khăn cho công tác phòng ngừa, chữa cháy.

Những nguyên nhân nêu trên cho thấy yêu cầu cấp thiết phải tăng cường vai trò, trách nhiệm của các ban quản lý, chủ rừng; đồng thời có giải pháp đồng bộ về cơ chế, nguồn lực, tổ chức và ứng dụng khoa học, công nghệ nhằm nâng cao hiệu quả công tác PCCC rừng trong thời gian tới.

3. Giải pháp nâng cao trách nhiệm của ban quản lý, chủ rừng trong công tác phòng cháy và chữa cháy rừng trên địa bàn tỉnh Quảng Trị

Một là, đẩy mạnh xã hội hóa công tác bảo vệ rừng và phòng cháy, chữa cháy rừng.

Trong thời gian qua, tỉnh Quảng Trị đã triển khai nhiều biện pháp nhằm thực hiện chủ trương xã hội hóa công tác quản lý, bảo vệ rừng và PCCC rừng, từng bước trao quyền chủ động cho chính quyền các cấp, thực hiện phân cấp trách nhiệm quản lý nhà nước về rừng và đất lâm nghiệp. Để nâng cao trách nhiệm của các chủ rừng trong công tác PCCC rừng, cần tiếp tục quy hoạch hợp lý vùng sản xuất nương rẫy, tạo điều kiện thuận lợi cho chương trình định canh, định cư gắn với bảo vệ rừng; thực hiện chính sách đổi mới kinh tế lâm nghiệp, tạo điều kiện cho nhiều thành phần kinh tế tham gia bình đẳng vào các hoạt động lâm nghiệp. Đồng thời, tăng cường bám sát cơ sở, bám dân, bám rừng để bảo vệ rừng từ gốc; nâng cao vai trò, trách nhiệm của người dân và cộng đồng trong công tác PCCC rừng; tiếp tục triển khai hiệu quả chính sách đưa cán bộ xuống cơ sở phụ trách địa bàn.

Hai là, xây dựng chương trình, kế hoạch quản lý an toàn PCCC rừng tỉnh Quảng Trị giai đoạn 2025 - 2030.

Xây dựng chương trình và kế hoạch PCCC rừng hàng năm theo hướng ưu tiên tập trung nguồn lực cho các vùng trọng điểm có nguy cơ cháy cao; quản lý đồng bộ các hoạt động PCCC rừng trên phạm vi toàn tỉnh. Nghiên cứu xây dựng, hoàn thiện quy trình

PCCC rừng gắn với đặc điểm chất cháy; bổ sung, hoàn thiện hệ thống cấp dự báo cháy rừng và trình Ủy ban nhân dân tỉnh ban hành. Thiết lập bản đồ phân vùng trọng điểm cháy rừng từ cấp tỉnh đến cấp xã, thôn, bản; ứng dụng công nghệ GIS, viễn thám để phát hiện sớm cháy rừng trên cơ sở khai thác dữ liệu MODIS. Tăng cường nghiên cứu, ứng dụng khoa học – công nghệ và kỹ thuật PCCC rừng thông qua các đề tài, dự án cấp tỉnh nhằm xây dựng các khu rừng an toàn về lửa, giảm thiểu mức độ thiệt hại khi xảy ra cháy. Đồng thời, nghiên cứu khai thác các nguồn thu từ dịch vụ môi trường rừng như hấp thụ khí CO₂, phòng hộ đầu nguồn, du lịch sinh thái... để tái đầu tư cho công tác PCCC rừng tại các vùng trọng điểm và góp phần nâng cao đời sống người dân địa phương.

Ba là, hoàn thiện cơ chế chính sách, bảo đảm nguồn lực tài chính và tăng cường giáo dục cộng đồng.

Rà soát, hoàn thiện hệ thống văn bản quy phạm pháp luật liên quan đến PCCC rừng theo hướng phân cấp rõ trách nhiệm, tạo điều kiện thuận lợi cho cấp xã, thôn trong tổ chức thực hiện; đẩy mạnh xã hội hóa các hoạt động PCCC rừng, phát huy vai trò của cộng đồng, hộ gia đình, cá nhân được giao rừng theo nguyên tắc nhà nước và nhân dân cùng hưởng lợi từ rừng. Tăng cường tổ chức bộ máy và thể chế cho hệ thống PCCC rừng; trước mắt ưu tiên đào tạo, trang bị cho các Ban Quản lý rừng đặc dụng, rừng phòng hộ có vai trò quan trọng. Đa dạng hóa các nguồn vốn đầu tư cho công tác PCCC rừng; sử dụng hiệu quả các nguồn thu từ dịch vụ môi trường rừng và hoạt động khai thác, chế biến lâm sản để tái đầu tư cho PCCC rừng ở cả ba loại rừng. Xây dựng kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ lâm nghiệp, Kiểm lâm địa bàn xã một cách hệ thống nhằm nâng cao năng lực hỗ trợ chính quyền cơ sở, cộng đồng dân cư và các chủ rừng là hộ gia đình, cá nhân; đặc biệt chú trọng các xã vùng sâu, vùng xa. Thường xuyên tổ chức tuyên truyền, nâng cao nhận thức, đào tạo kiến thức quản lý cháy rừng, bảo vệ rừng và đa dạng sinh học cho người dân và chủ rừng.

Bốn là, hoàn thiện quy chế phối hợp và tăng cường chỉ đạo, điều hành giữa các lực lượng trong công tác PCCC rừng.

Thành lập và kiện toàn Ban Chỉ đạo các vấn đề cấp bách về PCCC rừng ở các cấp. Tiếp tục hoàn thiện và tổ chức thực hiện nghiêm túc Quy chế phối hợp giữa các lực lượng liên quan trong công tác PCCC rừng, đặc biệt là giữa Chi cục Kiểm lâm và Phòng Cảnh sát PCCC&CNCH - Công an tỉnh Quảng Trị trên cơ sở chức năng, nhiệm vụ được giao. Xác định đây là giải pháp then chốt nhằm nâng cao hiệu quả phòng ngừa, chữa cháy và trách nhiệm của các chủ rừng, xây dựng Quy chế phối hợp giữa các chủ rừng trong công tác PCCC rừng thực hiện theo các nội dung: trong trao đổi, xử lý thông tin, tình hình và huy động lực lượng trong công tác PCCC rừng; sự phối hợp trong kiểm tra, xử lý các vi phạm quy định về PCCC rừng trên địa bàn quản lý và giáp ranh; trong công tác tuyên truyền, phổ biến kiến thức và pháp luật về PCCC rừng; huấn luyện nghiệp vụ PCCC cho các tổ, đội PCCC rừng; sự phối hợp trong xây dựng và thực tập phương án PCCC rừng; trong đầu tư, trang bị phương tiện, dụng cụ PCCC rừng và bảo đảm kinh phí đầu tư cho hoạt động PCCC rừng; trách nhiệm của các bên trong thực hiện công tác PCCC rừng và các chế tài xử lý đối với chủ rừng không thực hiện hoặc thực hiện không đầy đủ các nội dung theo quy chế đề ra.■

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Quốc hội (2024), *Luật PCCC&CNCH năm 2024*, Hà Nội.
2. Quốc hội (2017), *Luật Lâm nghiệp năm 2017*, Hà Nội.
3. Chính phủ (2018), *Nghị định số 156 NĐ/CP ngày 16/11/2018 về Quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật Lâm nghiệp và NĐ/CP số 83/2020 ngày 15/7/2020 sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 156 NĐ/CP*, Hà Nội.
4. Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn (2024), *Thông tư số 14/TT-BNN-PTNT Quy định về Phòng cháy chữa cháy rừng*, Hà Nội.
5. UBND tỉnh Quảng Trị (2025), *Chỉ thị số 03/CT-UBND ngày 19/3/2019 của UBND tỉnh về tăng cường thực hiện các biện pháp quản lý rừng, quản lý đất lâm nghiệp, phòng cháy, chữa cháy rừng*, Quảng Trị.
6. UBND tỉnh Quảng Trị (2025), *Báo cáo tình hình kinh tế, xã hội tỉnh Quảng trị năm 2025*, Quảng Trị.